

ETELÄ-SAVON
MAAKUNTALIITTO

Etelä-Savon maakuntaohjelman (2014-2017) toimeenpanosuunnitelma vuosille 2016-2017

Julkaisutiedot

Julkaisija:

Etelä-Savon maakuntaliitto
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
puhelin 015 321 130
email kirjaamo@esavo.fi
faksi 015 321 1359

Kotisivu:

www.esavo.fi

Julkaisu:

Etelä-Savon maakuntaohjelman (2014-2017)
toimeenpanosuunnitelma 2016-2017
Julkaisusarjan numero 131:2015
ISBN 978-952-5932-24-9 (verkkojulkaisu)
ISSN 1455-2930

Mikkeli 2015

SISÄLLYSLUETTELO

	sivu
1. JOHDANTO	1
1.1 Toimeenpanosuunnitelma konkretisoi maakuntaohjelmaa	1
1.2 Valmisteluprosessi	1
2. ETELÄ-SAVON MAAKUNNAN NYKYTILA JA KEHITYSNÄKYMÄT	2
2.1 Maakunnan tilannekuva	2
2.2 Keskeisten toimialojen tilannekuva Etelä-Savossa	3
2.3 Etelä-Savon koulutus ja toimintaympäristömahdollisuudet	5
2.4 Edellisessä toimeenpanosuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutuminen	7
3. ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2016-2017	9
3.1 Menestyvä yritystoiminta	9
3.2 Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö	11
3.3 Uudistuva hyvinvointi	13
3.4 Hyvä toimintaympäristö	15
4. ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN MAAKUNTIEN YHTEISTOIMINTA-ALUEIDEN NEUVOTTELUESITYKSET 2016	17
5. ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITON ESITYKSET KOKEILUHANKKEIKSI 4.9.2015	21

Johdanto

1.1 Toimeenpanosuunnitelma konkretisoi maakuntaohjelmaa

Etelä-Savon maakuntaliiton johdolla yhteistyössä ELY-keskuksen, kuntien ja sidosryhmien kanssa valmistellaan ja laaditaan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU). Toimeenpanosuunnitelma pitää sisällään maakuntaohjelmaa (2014–2017) toteuttavat keskeiset hanke- ja toimenpide-esitykset mm. rr-ohjelman toimeenpanon painopisteet ja rahoitussuunnitelman Etelä-Savossa.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2016–2017 tukee ja toteuttaa hallitus-ohjelmassa määritellyjä kärkihankkeita, joita ovat työllisyyden ja kilpailukyvyn edistäminen (Menestyvä yritystoiminta), panostaminen osaamiseen ja koulutukseen (Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö), väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Uudistuva hyvinvointi), panostaminen biotalouden mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja puhtaisiin ratkaisuihin (Menestyvä yritystoiminta, Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö), toimintatapojen uudistaminen ja digitalisuutta edistävien ratkaisujen toteuttaminen (Kaikki toimintalinjat).

Toimeenpanosuunnitelma tukee ja toteuttaa myös hallituksen kokeiluhankkeita. Maakuntaliitto on esittänyt Etelä-Savosta kokeiluhankkeiksi mm. perustulokokeilua, kesälomakauden siirtoa, nopeiden laajakaistayhteyksien edistämistä, digitaalisuutta edistäviä toimia (sähköinen arkistointi ja palvelujen käytettävyys, digitaalisten palvelujen edistäminen) sekä kiertotaloutta edistäviä konsepteja (EcoSairila, Savonlinnan Kuitulaboratorio).

Alueiden kehittämisestä ja rakenerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) säädetyn lain mukaan maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) tehtävänä on mm. alueen maakuntaohjelmassa määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi ja eri ohjelmien ja rahoitusvälineiden yhteensovittamiseksi hyväksyä ja tarvittaessa tarkistaa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, jolla suunnataan maakuntaan osoitettua rakenerahastojen ja vastaavaa kansallista rahoitusta sekä muuta alueen kehittämiseen vaikuttavaa rahoitusta. Huhtikuun 30. päivänä 2014 annetun, lakia täsmentävän, Valtioneuvoston asetuksen (356/2014) 12 §:ssä määritellään maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman sisällön rakenne.

1.2 Valmisteluprosessi

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma laaditaan alueen toimijoiden kannalta mahdollisimman käytännölliseksi suunnitelmaksi vuosille 2016–2017. Etelä-Savon ELY-keskus ja maakuntaliitto kävivät kuntien kanssa neuvottelut laadittaviin asiakirjoihin tehtävistä kehittämisesityksistä touko-kesäkuussa 2015. Erillinen keskustelutilaisuus järjestettiin Mikkelissä 29.05.2015 elinkeinoelämän edustajille (keskukauppakamarin edustaja, Etelä-Savon kauppakamarin valiokuntien ja osastojen puheenjohtajat sekä Etelä-Savon yrittäjien edustaja) ja muille sidosryhmille, joista mukana olivat Metsäkeskus ja MTK. Lisäksi maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa koskevia keskusteluja on käyty useilla eri foorumeilla ja tapahtumissa (esim. 2. asteen koulutuksen järjestäjien tapaamisessa Juvalla 19.08.2015). Tavoitteena on ollut saada mahdollisimman laajalta sidosryhmäjoukolta sisällöllisiä näkemyksiä ja konkreettisia esityksiä, joiden edistämiseen maakuntaliitto, ELY-keskus ja maakunnan toimijat sitoutuvat.

Elo- ja syyskuussa 2015 toimeenpanosuunnitelman valmistelua on jatkettu maakuntaliiton ja ELY:n työkokouksessa 12.8.2015 ja MYR:in sihteeristössä 13.8.2015 ja 10.9.2015, Etelä-Savon maakuntahallituksessa 24.8.2015 ja 21.9.2015. Maakuntien yhteisiä esityksiä on valmisteltu Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokouksen yhteydessä Joensuussa 26.8.2015. Kuntajohtajilla ja -päättäjäillä on ollut mahdollisuus kommentoida Topsisu 2016–2017 luonnosta aikavälillä 14.9.–18.9.2015. Maakunnan yhteistyöryhmä on hyväksynyt maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman kokouksessaan 30.9.2015, jonka jälkeen MYR:in hyväksymä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (Topsisu) on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriöön (TEM:iin) 16.10.2015 määräaikaan mennessä.

2. Etelä-Savon maakunnan nykytila ja kehitysnäkymät

2.1 Maakunnan tilannekuva

Etelä-Savon vahvuudet kytkeytyvät erityisesti alueen monipuoliseen osaamiseen, elinkeinorakenteeseen, metsään ja luontoon. Suomen runsaimmat metsävarat ja niiden tehokas hyödyntäminen ovat luoneet maakuntaan vahvaa metsä- ja metalliteollisuutta. Metsäisyys, luonnonläheisyys, laajat vesistöt ja maakunnan maine puhtaana ja turvallisena alueena ovat luoneet edellytyksiä myös maakunnan monipuoliselle matkailulle ja vapaa-ajanasumiselle sekä niiden kehittämiseksi.

Etelä-Savon ennakkoväkiluku oli elokuun 2015 lopussa 150794 henkilöä (Tilastokeskus). Vuoden 2015 elokuuhun mennessä Etelä-Savon luonnollisen väestömuutoksen (syntyneiden ja kuolleiden erotus) kautta syntynyt väestötappio, -672 henkilöä vuoden alusta, oli maan suurin. Toisaalta maakunnan muuttoliike on viimeisten vuosien aikana kehittynyt myönteisempään suuntaan ja muuttotappiot ovat tasaisesti pienentyneet. Koko alkuvuoden 2015, aina toukokuulle asti, maakunnan (kumulatiivisissa) muuttoliikeluvuissa päästiin joka kuukausi plussan puolelle. Erityisesti tasaisesti lisääntynyt siirtolaisuus on tasapainottanut Etelä-Savon väestönkehitystä paikkaamalla maassamuuton ja kuolleisuuden aiheuttamaa väestötappiota. Lisäksi maakunta varautuu lähitulevaisuudessa pakolaistilanteen osalta maan hallituksen linjausten mukaisesti ottamaan alueelle tarvittaessa pakolaisia.

Viime aikojen Venäjän talouden taantuma ja Ukrainan konfliktin pitkittyminen pakotteineen ovat vaikeuttaneet yritysten tilannetta. Kuitenkin siten, että vaikutukset ovat olleet alueellisesti ja toimialakohtaisesti erilaiset. Etelä-Savossa Venäjään kohdistuva elinkeinoelämän liiketoiminta on pääpiirteissään edelleen lähes normaalilla tasolla EU:n asettamista pakotteista huolimatta. Etelä-Savossa mahdolliset liiketoiminnan haasteet Venäjän osalta kohdistuvat voimakkaimmin elinkeinoelämän mahdollisille uusille avauksille ja optioille.

Koko maan talouskasvun on ennakoitu jäävän kuluvana vuonna nollan tuntumaan, kun vielä huhtikuussa tälle vuodelle ennustettiin 0,5 prosentin kasvuvauhtia (Valtiovarainministeriö). Myös EK:n suhdannebarometrin (8/2015) mukaan suomalais-yritysten näkymät ovat edelleen melko vaatimattomat. Yritysten vienti ei vedä ja kotimarkkinat toimivat laimeasti johtuen työttömyyden kasvusta ja lomautuksista. Taantuman pitkittyessä työttömyys on jatkanut kasvuaan myös Etelä-Savossa. Etelä-Savossa oli elokuun lopussa työttömänä 9344 henkilöä eli 13,9 prosenttia työvoimasta (koko maa 13,2 %). Työttömien määrä nousi noin 800:lla vuodentakaisesta. Etelä-Savossa nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä oli elokuun lopussa 1321 henkilöä. Nuorten työttömien määrä on kasvanut 181:lla vuodentakaisesta. Etelä-Savossa nuorten osuus kaikista työttömistä oli 14 %. Työvoiman ikärakenteesta johtuen omistajanvaihdos- ja sukupolvenvaihdoskysymykset ovat ajankohtaisia ja uusia yritystoiminnan aloittajia sekä uutta yritystoimintaa tarvitaan elinkeinorakenteen murroksessa.

Etelä-Savo on säästynyt paljolti monipuolisen perheyrietyksiin perustuvan elinkeinorakenteensa vuoksi suurilta rakenteellisilta muutoksilta eikä laajoja irtisanomisia ole ollut. Pk-yritysbaremetrin mukaan Etelä-Savon alueen pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat myönteisemmät kuin keväällä 2015. Etelä-Savon elinkeinoelämän näkymiä leimaa edelleen pitkään jatkunut epävarmuus, toisaalta eri toimialoilla yksittäiset yritykset menestyvät edelleen hyvin. Uusia kasvumahdollisuuksia on avautunut puun kysynnän kasvusta mm. biotuotteiden valmistukseen esimerkkeinä Savonlinnan seudun yritysten saamat tilaukset, joilla on merkittävä positiivinen työllisyysvaikutus Savonlinnan seudulla.

2.2 Keskeisten toimialojen tilannekuva Etelä-Savossa

Metsien taloudellinen merkitys on edelleen Etelä-Savossa maakunnista suurin. Etelä-Savon kaikkien metsien kantorahatulot vuonna 2014 olivat 229,5 miljoonaa euroa. Puukauppavuodesta odotetaan ainespuun osalta kohtuullisen hyvää. Puukauppa on käynnistynyt alkuvuonna tosin noin 10% viime vuotta rauhallisemmin mutta 10 viimeisen vuoden tarkastelussa tahti on kuitenkin ollut keskimääräistä ripeämpää. Hintataso on säilynyt vakaana. Maakunnan metsävaroja käytetään tehokkaasti hyödyksi jo nykyisellään, mutta metsäinventoinnin mukaan myös hyödyntämätöntä potentiaalia on Etelä-Savossa olemassa ja puun kysynnän myös odotetaan lisääntyvän uusien investointien, kuten Metsä Groupin biotuotetehtaan, ansiosta (Luonnonvarakeskus). Metsäsektorin kehitys on ollut edelleen monessa suhteessa useita muita toimialoja myönteisempää. Investointiutiset ovat luoneet positiivisia odotuksia. Metsäteollisuustuotteiden vienti kasvoi tammi-huhtikuussa noin 4% edellisvuodesta. Sellun ja kartongin tuotanto on jatkanut kasvuaan ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja laskevista ennusteista huolimatta paino- ja kirjoituspapereiden tuotanto määrät ovat ainakin alkuvuonna säilyneet edellisen vuoden tasolla.

Sahateollisuuden näkymiä leimaa tällä hetkellä varastojen täyttyminen sekä epävarmuus tulevan syksyn kehityksestä. Tilanne voi vaihdella Etelä-Savon yksiköiden välillä voimakkaasti tuotevalikoiman ja markkina-alueiden painotusten mukaan. Pidemmällä aikavälillä myös sahatteollisuuden pohjavire on kuitenkin positiivinen, mitä kuvastavat useat investoinnit uusiin laitoksiin ja jatkojalostukseen eri puolilla Suomea (esim. Varkauden Stora-Enson Oyj:n uusi LVL-tuotantolinja). Etelä-Savolle tärkeä vanerin tuotanto on näyttäytynyt edelleen vakaana, joskaan tuotanto ei ole metsäteollisuus ry:n mukaan alkuvuonna lisääntynyt hyvästä edellisvuodesta. Luonnonvarakeskus ennakoii keväisessä ennusteessaan sekä vanerin tuotannon että nimellishinnan nousevan vahvan viime vuoden jälkeen vuositasolla 2%.

Teknologiateollisuuden liikevaihdon odotetaan koko maan tasolla aavistuksen paranevan loppuvuonna 2015. Alan yritysten markkinatilanteen lievistä paranemisesta kertoo myös se, että sekä tarjouspyynnöt että tilaukset ovat lisääntyneet jonkin verran alkuvuoden aikana. Etelä-Savossa vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä teknologiateollisuuden yritysten liikevaihto oli pari prosenttiyksikköä alhaisemmalla tasolla kuin vuoden 2014 vastaavalla ajanjaksolla, vaikkakin trendilinja pääosin noudattelee maan yleistä kehitystä. Kotimaassa Metsä Fibre Oy:n biotuotetehtaan rakentaminen Äänekoskelle lisää Etelä-Savon kone- ja metallialan yrityksille tilauksia sekä suoraan että välillisesti seuraavan vuoden aikana.

Etelä-Savon teknologiateollisuuden kehitykseen positiivisesti vaikuttaneita merkittäviä investointeja ovat olleet mm. Metsä-Fibre Oy:n investointi Äänekoskelle. Teknologiakonserni Andritz toimittaa tärkeimmät laitteet Metsä Fibren uuteen biotuotetehtaaseen Äänekoskelle. Tilauksella on hyvät työllistävät vaikutukset Andritz-konserniin kuuluvalle Savonlinna Worksille tilauksen suurimpana yksittäisenä toimittajana. Äänekosken tilauksen on arvioitu työllistävän Savonlinnassa 90 henkilötyövuotta. Lisäksi Savonlinnassa toimiva Aquaflow Oy toimittaa jäteveden puhdistamot Äänekosken uudelle biotehtaalille ja Chileen 2017.

Etelä-Savon **maaseudulla toimivista yrityksistä** yli kolmannes aikoo tehdä kasvuun tähtäviä toimenpiteitä ennen vuotta 2020. Kasvuhakuisuutta esiintyy kaikilla toimialoilla ja se lisääntyy yrityskoon kasvaessa. Kasvuun tähtäviä kehittämistoimia aikoo tehdä yksinyrittäjistä noin joka neljäs ja 2-9 henkilöä työllistävästä yrityksistä miltei puolet (46 %). Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin keväällä 2015 tekemän kyselyn mukaan vajaalla kolmanneksella maaseudulla toimivista yrityksistä on tarvetta palkata lisää työvoimaa seuraavan viiden vuoden aikana. Joka viides yrittäjä ilmoitti, että tarvetta työvoiman palkkaamiselle olisi, mutta yrityksellä ei ole siihen tällä hetkellä mahdollisuutta. Yritykset kehittävät tulevaisuudessa asiakassuhteita ja nykyisiä tuotteita. Keskeinen investointikohde ovat koneet ja laitteet. Noin joka kolmas yritys aikoo myös hakea kehittämistoimiin ulkopuolista rahoitusta vuosina 2015–2020.

Elintarviketeollisuuden alalla alueella toimii useita vahvoja yrityksiä eri seutukunnilla ja niiden kysyntätilanne on suhteellisen hyvä. Alalle on käynnistymässä myös uusia investointeja. Etelä-Savon alueella on panostettu puhtaiden elintarvikkeiden tuotantoon ja jalostukseen ja maukkaan sekä ravintorikkaan lähiruoan kysyntä on ollut kasvussa.

Luomutuotanto on monipuolistumassa Etelä-Savossa ja alueen peltoalasta luomun osuuden arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna 13,6 prosentista noin 15 prosenttiin. Kokonaan uusia luomutoimijoita aloitti Etelä-Savossa 21 kpl. Lisäksi viisi kasvinviljelyn luomutilaa muutti myös kotieläimet luomuun. Luomunkeruualueiksi on tulossa tänä vuonna sertifiointiin piiriin useampia tuhansia hehtaareita metsämaata. Etelä-Savossa toimii valtakunnallinen luomuinstituutti ja luomutuotteiden sekä tuotannon lisäämiseen löytyy tahtotilaa. Maakunnan sijainti Venäjän naapurustossa on tarjonnut ja tarjoaa runsaasti uusia ja vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia alueen kehittämiseksi.

Etelä-Savossa on **uudisrakentamisen** osalta eletty rakentamisessa viime vuosina muutamien yksittäisten kohteiden taustalla hiljaiseloa – painopiste on ollut korjausrakentamisessa. Kuitenkin loma-asuntorakentamisen ennakoidaan vilkastuvan, sillä uusille lomamökeille on tilastojen valossa myönnetty hyvin rakennuslupia. Talonrakennuspuolella yrityksiä on lopetettu enemmän kuin niitä perustettiin. Myös konkurssitilastoissa rakennusalan yritykset ovat näkyvillä. Etelä-Savossa infrastruktuurirakentamista koskevien investointien priorisointilistalla on pitkään ollut VT 5-tien parantaminen välillä Mikkeli-Juva, johon toivotaan resursseja.

Suhdannebarometrin mukaan **palvelualoilla** vaisu suhdannevaihe jatkuu ja myynnin kasvu jäisi hitaaksi vuoden jälkipuoliskolla. Kuitenkin vaihtelu eri palvelualojen välillä on edelleen merkittävää. **Matkailulla** on merkittävä vaikutus Etelä-Savon palveluelinkeinoissa – matkailun osuus maakunnan bruttoaluetuotteesta on laskettu olevan 6 % (Matkailun ja vapaa-ajan tulo- ja työllisyys selvitys 2015). Vesistöisen maakunnan suurella vapaa-ajan asukasjoukolla on siinä keskeinen merkitys. Etelä-Savo on panostanut tuntuvasti vuokramökkikantaan. Eteläsavolaisten majoitusliikkeiden rekisteröidyt yöpymiset vähenivät tammi-huhtikuussa 2015 edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 11,3 %. Väheneminen kohdentui ulkomaisten matkailijoiden yöpymiseen. Ulkomaisista yöpyjistä runsas kaksi kolmasosaa tuli Venäjältä – määrä väheni edellisvuoden vastaavan ajankohdan luvuista 52 %. Venäläisten yöpyjien määrän vähenemistä on jonkin verran pystytty korvaamaan muualta tulleilla matkailijoilla. Venäläisille myönnettyjen viisumien määrän perusteella venäläismatkailijoiden määrät eivät lisääntymään oleellisesti ainakaan seuraavan puolen vuoden aikana (Lähde: Kaakkois-Suomen rajavartiosto).

Kaupan alan liitto arvioi **kaupan** näkymien synkkenevän edelleen. Vähittäiskaupan myynnin odotetaan vähenävän kuluvana vuonna eikä siinä tässä vaiheessa nähdä helpotusta vielä ensi vuonnakaan. Perusteena nähdään kuluttajien ostovoiman edelleen heikkeneminen sekä Venäjän talouskasvun pysähtyminen ja ruplan arvon heikkeneminen. Myös alan työllisyyden arvioidaan jatkavan laskuaan. Kaupan rakennemuutos erityisesti nettikaupan kasvu vie pienten erikoisliikkeiden ns. kivijalkamyymälöiden elintilaa – osa paikallisten liikkeiden asiakaspohjasta on siirtynyt nettikaupparyhtiin. Ainoastaan tukkukaupan osalta ennusteissa nähdään hiukan valoa vientiteollisuuden imussa.

2.3 Etelä-Savon koulutus- ja toimintaympäristömahdollisuudet

Etelä-Savossa on monipuoliset ja laadukkaat koulutusmahdollisuudet. Maakunnan toiseen asteen oppilaitokset, ammattikorkeakoulu sekä neljän yliopiston alueyksiköt ovat tärkeässä roolissa niin alueen kilpailukyvn säilyttämisessä kuin elinkeinoelämän osaavan työvoiman saataavuuden ja elinvoiman turvaamisessa. Maakunnassa laadittiin vuonna 2014 älykkään erikoistumisen strategia, jossa määriteltiin innovaatiotoiminnan kärkialat ja linjattiin niiden tulevien vuosien kehittämissuunnitelmat. Maakunnan elinkeinoelämän tulevaisuuden menestys- ja kehittämismahdollisuudet kytkeytyvät strategiassa 1) metsäbiomassan uusiin tuotteisiin ja tuotantoprosesseihin, 2) puhtaaseen veteen ja ympäristöturvallisuuteen, 3) älykkäisiin ja toiminnallisiin materiaaleihin ja 4) digitaaliseen tiedonhallintaan sekä 5) luomuun ja elintarviketurvallisuuden innovaatioihin. Älykkään erikoistumisen painopisteet ovat maakunnan vahvoja erityisosaamisen alueita, joilla profiloitetaan niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Niihin kytkeytyvän elinkeinoelämän, tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä koulutuksen uskotaan tuovan Etelä-Savoon tulevaisuudessa uutta innovaatiotoimintaa, kasvua sekä työllisyyttä.

Alueen liikenneyhteydet paranevat hieman lähitulevaisuudessa, erityisesti yhteys pohjoiseen paranee kun Viitostien Mikkelin kohdan remontti on käynnissä ja valmistuu 2017. Toisaalta Itä-Suomen maakuntien ykköskohteen, Mikkelin-Juva -välin, rakentaminen on tavoitteista huolimatta siirtynyt. Tavoitteena on edelleen rakentamisen käynnistäminen vuonna 2017. Sen sijaan Savonlinnan rinnakkaisväylä on jo otettu käyttöön. Saimaan syväväylän siirron toteuttajaksi Liikennevirasto on valinnut Destia Oy:n ja hanke toteutetaan 2016. Saavutettavuuden kannalta ns. alemman tieverkon kunto on ongelmallinen. Pientiestön merkitys kuljetusten kannalta on suuri (mm. puun korjuu ja kuljetus, maatilojen maitokuljetukset, maaseutumatkailu ja mökkeily) ja yksityisteiden valtionavustusten pieneneminen aiheuttaa haittaa em. elinkeinoille. Digitaalisen liiketoiminnan rakentaminen ja digitaalisten palvelujen saavutettavuus on haasteellista laajalla, vesistöjen rikkomalla ja harvaan asutulla maaseudulla.

Joukkoliikenteeseen on kilpailun avautumisen myötä tullut uusia yhteyksiä, jotka ovat osaltaan parantaneet maakunnan saavutettavuutta. Tosin kilpailun kiristyminen ja joukkoliikenteen tukien vähentyminen heikentävät osassa maakuntaa vuorotarjontaa ja saavutettavuutta. Ongelmallinen tilanne on Savonlinnan seudulla, jossa näköpiirissä oleva junavuorojen lakkauttaminen aiheuttaa sen, että päivittäiset työ- ja asiointimatkat eivät jatkossa enää onnistu junalla.

Nykyisessä murroksessa Etelä-Savon toimintaympäristön kilpailukykyä ja alueen saavutettavuutta ei kuitenkaan turvata vain yksittäisiä liikennemuotoja ja hankkeita tarkastelemalla. Toimintaympäristön globaali ja nopea rakennemuutos haastaa toimijoita sopeuttamaan toimintaympäristöä ja uusiutumaan hyvin kokonaisvaltaisesti. Kokonaisvaltaisempaa ja strategisempaa otetta toimintaympäristön sopeuttamiseen ja uusiutumiseen haetaan mm. Itä-Suomen liikennestrategiatyöllä (2015-), maakunnan tulevaisuuden skenaariotarkastelulla ja strategiatyöllä (2015-2016) sekä maaseutukeskusten osalta Pienten keskusten kehittämiskampanjalla (Pike.kampanja 2014-2016).

Taulukko 1: ETELÄ-SAVON KEHITYS JA TAVOITTEET

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. MUUTTOLIIKE JA VÄESTÖ									
Väestö	160 306	158 679	157 433	156 377	155 472	154 522	153 426	152 518	151 562
Nettomuutto, henkilöä	-373	-957	-500	-233	-99	-246	-175	-65	-4
Nettomuutto, osuus väestöstä, %	-0,23	-0,61	-0,32	-0,16	-0,06	-0,16	-0,11	-0,04	0,00
Nuorten 20-34 -v nettomuutto, %	-2,93	-3,81	-2,72	-1,47	-1,20	-1,27	-2,08	-1,17	-1,31
Luonnoll väestönkasvu, henkilöä	-652	-643	-749	-793	-813	-695	-920	-854	-919
Luonnoll väestönkasvu, % väestöstä	-0,41	-0,40	-0,47	-0,51	-0,52	-0,45	-0,60	-0,56	-0,60
Vanhushuoltosuhte (yli 65-v/15-64-v)	34,2	34,5	35,3	36,1	37,3	39,0	41,0	42,9	44,7
2. KILPAILUKYKY									
BKT/asukas (€)	23 005	25 665	25 507	23 986	25 207	26 586	27 551		
BKT/asukas, indeksi Suomi=100 *)	70,2	72,7	70,0	70,7	72,3	72,8	74,9		
Liikevaihto (yritysten), milj €	4 795	5 089	5 324	4 497	4 670	5 120	5 200		
Liikevaihto (yritysten), milj € **)								5 284	
Liikevaihdon kasvu, %	7,7	6,1	4,6	-15,5	3,8	9,6	1,6		
Veronalaiset tulot/tulonsaja, €	19 105	20 549	21 002	20 955	21 925	22 877	23 580	24 268	
3. TALOUDEN TASAPAINO									
Kuntien vuosikate €/asukas	138	200	263	351	400	180	196	220	TPA: 337
4. TYÖLLISYYS									
Työttömyysaste (Tilastokeskus, työvoimatutkimus) *)	11,5	8,7	7,9	9,6	7,9	7,7	9,1	10,8	9,7
Työpaikkojen määrä	60 173	60 809	60 173	58 311	58 726	58 765	57 814		
5. OSAAMINEN									
Tutkinnon suorittaneet yli 15 v, %	59,7	60,5	61,4	62,4	63,3	64,2	65,2	66,2	
Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevat 25-29 v, lukumäärä	1 000	1 004	1 033	1 039	1 092	1 106	1 101	1 064	
Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevat 25-29 v, %	14,3	14,7	15,1	14,7	15,1	15,2	15,4	14,9	
*) Kaikkien vuosien luvuissa on mukana vuoden 2013 maakuntajaon mukaisesti Suomenniemen tiedot, poikkeuksena BKT-luvut sekä työttömyysaste, joissa Suomenniemen tiedot eivät ole mukana									
**) Yritysrekisterin vuositilaston muutosten takia v.2013 tiedot eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien tietojen kanssa									

2.4 Edellisessä toimeenpanosuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutuminen

Seuraavassa tarkastellaan edellisessä Toimeenpanosuunnitelmassa 2014–2015 esitettyjen toimenpiteiden keskeisiä toteutumia toimintalinjakohtaisesti.

Toimintalinja 1: Menestyvä yritystoiminta

Yritystoiminnan edistämiseksi maakunnassa on suhdanteista huolimatta rahoitettu vuoden 2015 osalta (tilanne syyskuuhun mennessä) 46 yrityshanketta, yhteensä noin 7 miljoonalla eurolla. Hankkeet ovat tukeneet yritysten kilpailukykyä kohdistuen yritysten uusiin investointeihin, tuottavuuden nostamiseen erityisesti resurssitehokkuutta, innovaatioita ja toimintaprosesseja kehittämällä. Lisäksi käynnistyneillä yritystoiminnan kehittämis-hankeilla on tuettu uuden liiketoiminnan kehittämistä, yritysten vientiä ja kansainvälisen liiketoiminnan kilpailukykyä sekä kehitetty oppilaitosten ja yritysten TKI-ympäristöjä, joista Etelä-Savon maakunnan pitkäjänteiset kehittämispanostukset ovat kohdistuneet älykkään erikoistumisen innovaatiokärkiin.

Etelä-Savon yritystoiminnassa muita merkittäviä kehittämispanostuksia rakentamisen, kaupan ja palveluiden toimialoilla ovat olleet Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkikeskustojen kehittämisen hankkeet ja Pieksämäen Veturitalit -hanke, joka on saanut alueviranomaisilta EU-rahoitusta yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Hankkeen valmistuminen ajoittuu syksyyn 2015. Valmistuessaan hanke lisää merkittävästi Pieksämäen kaupan, palvelualojen ja matkailun tulevaisuuden toimintamahdollisuuksia sekä luo odotusarvoa uuden kauppakeskuksen rakentamiselle Veturitalin yhteyteen lähivuosina.

Matkailun edistämiseksi on jatkettu yritysverkostojen kehittämistä, sisältötuotantoa ja yhteismarkkinointia. Myös matkailun ja matkailuyritysten toimintaympäristöä on kehitetty ja panostettu mm. Olavinlinnan saavutettavuuteen, Mäntyharju-Repovesi retkeilyreitistöön, sekä pienten ja suurempienkin keskusten vetovoimaisuuteen niin vakituisten asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden kuin matkailijoiden näkökulmasta.

Toimintalinja 2: Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö

Osaavan työvoiman ja hyvän innovaatio toiminnan edistämiseksi on toteutettu lukuisia toimenpiteitä, joilla on mm. pyritty edesauttamaan kattavan koulutusverkon turvaamista maakunnassa ja alueellisesti TKI-toiminnan tulosten saattamista alueen yritysten käyttöön. Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointityötä on toteutettu maakunnassa yhdessä alueen toimijoiden kanssa sekä osallistamalla aktiivisesti valtakunnalliseen ennakointitoimintaan. Maakunnan koulutustarjontaa on täydennetty rahoittamalla ESR-varoin diplomi-insinöörikoulutusta. Kyseessä on työelämän tarpeesta lähtenyt täydennyskoulutustarve yhdelle maakunnan keskeisimmistä osaamisaloista.

Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi on rahoitettu kaikilla seutukunnilla kehittämishankkeita heidän tilanteensa parantamiseksi. Nuorisotakuun tiivistämiseksi on käynnistetty Ohjaamo-hankkeet kaupunkialueilla ja kynnöksettömät Ohjaamo-palvelut myös pienemmissä kunnissa. Toimintatavalla pyritään tarjoamaan nuorille sektorirajat ylittävät palvelut samasta toimipisteestä. Eri hankkeissa oppilaitosten, yritysten ja työpajojen yhteistyötä on pyritty parantamaan ja löytämään työ- sekä harjoittelupaikkoja. Heikosta taloustilanteesta johtuen työpaikkoja avoimilla työmarkkinoilla ei juuri ole ollut tarjolla ja se on heikentänyt myös nuorten jatkopolkujen löytymistä, vaikka TE-palveluja on heihin nuorisotakuun hengessä vahvasti satsattukin.

Alueen innovaatio toimintaa on toteutettu systemaattisesti Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategian pohjalta. Vuonna 2014–2015 on mm. rakennerahastovaroin käynnistetty hank-

keita kaikkien innovaatiotoiminnan kärkialojen osalta, joita Etelä-Savossa ovat metsäbiomassan uudet tuotteet ja tuotantoprosessit, puhdas vesi ja ympäristöturvallisuus, älykkäät ja toiminnalliset materiaalit, digitaalinen tiedonhallinta sekä luomu ja elintarviketeollisuuden innovaatiot.

Toimintalinja 3: Uudistuva hyvinvointi

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden mukaisesti on hyödynnetty keskeisesti verkostomaista yhteistyötä (ns. Kumppanuusmalli-ajattelua) eri sidosryhmien ja foorumien välillä hyvinvointialan kehittämistyössä ja seurannassa. Etelä-Savossa on tavoitteiden mukaisesti edetty kestäväen hyvinvoinnin strategisessa kehittämisessä erityisesti hyvinvointialan kehittämisen rakenteiden osalta (MAMK), hyvinvointiteknologian oppimisympäristöjen uudistamisessa, hyvinvointitoimialan yrittäjyyden edistämässä ja uusien toimintamallien kehitystyössä työhyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapojen edistämisen osalta sekä lisäksi on käynnistynyt hankkeita, jotka tukevat kansalaisten omaehtoisen hyvinvoinnin edistämistä ja tukemista. Luonnon hyvinvointivaikutuksia on myös kyetty edistämään hanketoiminnan avulla.

Hyvinvointiin liittyvät toimenpiteet ovat paljolti sidoksissa valmisteltavaan sote-ratkaisuun. Monet kehittämistoimet ovatkin joutuneet odottamaan sote-linjauksia.

Toimintalinja 4: Hyvä toimintaympäristö

Pienten keskusten elinvoimaa on edistetty yhteistyössä valtakunnallisen Pienten keskusten kehittämiskampanjan (Pike) kanssa. Perusta Etelä-Savon maaseutukeskusten kehittämiselle luotiin vuonna 2014, joilla maakunnassa toteutettiin ja/tai arviointiin yhteensä 16 eri Pike-hanketta. Tänä vuonna Elävät kaupunkikeskukset ry (EKK) vastannut kampanjan toteuttamisesta valtakunnan tasolla. Pike-seminaari järjestettiin keväällä Mäntässä. Vuoden Pike-palkinnon voitti Asikkala (Vääksy). Maakuntaliitolla on ollut kampanjassa lähinnä tiedonvälittäjä ja pike-linkin (www.esavo.fi/pike) ylläpitäjä. Kuntatason jatkotoimenpiteistä mainittakoon Pieksämäen (lähikumppanuuspöytä), Mäntyharjun (vapaa-ajan asutus keskuksessa) ja Enonkosken (uusittu tori ja hiekanveistotapahtuma) uudet hankkeet. Kehittämistoimenpiteiden toteuttamista on osaltaan hidastanut uuden maaseutuohjelman (Leader) avautuminen vasta keväällä 2015.

Itä-Suomen maakuntaliitot ja Pohjois-Savon ELY-keskus ovat valmistelleet yhteistyössä uutta Itä-Suomen liikennestrategiaa, joka hyväksytään maakuntahallituksissa syksyn 2015 aikana. Uusittu Itä-Suomen liikennestrategia (luonnos) antaa suunnan ja toimintamallin uuden sukupolven liikennejärjestelmälle, joka muodostuu palveluiden, infran ja tiedon kokonaisuudesta. Savonlinnan seutua esitetään liikestrategiassa liikennejärjestelmän sopeuttamisen ja uusiutumisen rakennemuutosalueeksi. Strategian toteuttamiseksi laaditaan toimeenpanosuunnitelma, jossa linjataan liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpiteet tuleville vuosille. Etelä-Savon saavutettavuuden kannalta keskeisiä ovat valtatie 5 parantamishankkeiden eteneminen, raidehenkilöliikenteen kehittäminen sekä Savonlinnan joukkoliikenneyhteydet. Valtatie viiden osalta työt ovat käynnissä Mikkelin kohdan osalta ja Mikkeli-Juva suunnitelmat ovat valmistuneet ja saaneet lainvoiman vuonna 2014. Mikkeli-Juvan toteuttaminen voidaankin käynnistää heti kun eduskunta myöntää hankkeelle rahoituksen.

Elinkeinoelämää palvelevaa liikenneinfraa on rakennettu VT 13 Lapaskankaan liittymässä, VT 14 Punkaharjun Tehtaantien liittymässä ja VT 5 Halla-ahon liittymässä. Samoin maaseudun laajakaistahankkeita on toteutettu Mäntyharjussa ja Kangasniemellä. Lisäksi Puumalassa rakennetaan runkoverkkoa noin 25 kilometriä vuoden 2015 aikana.

3. Etelä-Savon maakuntaohjelman toteuttaminen 2016-2017

3.1 Menestyvä yritystoiminta

Maakuntaohjelman avaintoimenpiteet:

- kasvatetaan maakunnan yritysten tuottavuutta ja vientiä
- optimoidaan metsäraaka-aineen arvoketju

Toimintalinjan vuosina 2016 ja 2017 edistettävät keskeiset toimenpiteet:

Painopiste 1: YRITYSTOIMINNAN KILPAILUKYVYN PARANTAMINEN

Tuottavuuden nostamiseksi

- edistetään kustannustehokkuutta pk-yrityksissä. Tavoitteena on parantaa pk-yritysten kilpailukykyä mm. tuottavuutta kehittämällä, resurssien tehokkaammalla hyödyntämisellä, yritystoiminnan digitaalisuuden mahdollisuuksia laajasti hyödyntämällä sekä energiatehokkuuden avulla.
- edistetään tuotekehitystä pk-yrityksissä. Pk-yritysten kilpailukykyä kasvatetaan tuotekehityksellä, tuotedifferoinnilla ja muotoilulla. Tavoitteena on uusien markkinalähtöisten tuotteiden ja palveluiden kehittäminen ja pilotointi sekä olemassa olevien tuotteiden ja palveluiden jatkokehittäminen pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi.
- tuetaan TKI-ympäristöjä alueen älykkään erikoistumisen kärkialueiden osalta.

Uuden yritystoiminnan synnyttämiseksi

- panostetaan yrittäjiksi aikovien ja jo toimivien yrittäjien liiketoiminta- ja innovaatio-osaamiseen.
- edistetään sukupolven- ja omistajavaihdoksia.

Uusien kaupallisten mahdollisuuksien etsimiseksi

- kasvatetaan pk-yritysten kansainvälistymis- ja vientiosaamista uusilla markkina-alueilla (kohteena esim. Afrikka, Etelä-Amerikka ja Kaakkois-Aasia). Uusien markkinoiden ja kauppatapojen omaksuminen uusilla ja vähemmän tunnetuilla markkina-alueilla vaatii usein enemmän valmistelua, panostusta ja työtä.

Painopiste 2: ETELÄ-SAVON AVAINALOJEN KEHITTÄMINEN

Teollisuuden ja energiatuotannon vahvistamiseksi

- tuetaan teollisuudesta tulleiden tarpeiden pohjalta teknologiateollisuuden uudistamista, uutta liiketoimintaa ja kansainvälistymistä.
- edistetään puutuoteteollisuutta ja puurakentamista
 - parannetaan metsänomistajien, ostajien ja korjuuketjujen tietämystä laadukkaiden kohteiden sijainnista ja käsittelytavoista,
 - kehitetään puun modifiointimenetelmiä, tavoitteena on lisätä yritysten mahdollisuuksia ottaa käyttöön nykyaikaisia puun muokkaus eli modifiointimenetelmiä, ja kehittää tätä kautta yritysten innovaatiotoimintaa. Luodaan yritysten tarpeita vastaavia koevalmistus-, tutkimus- ja testausympäristöjä, jotka vastaavat yritysten tarpeisiin tuottamalla nykyaikaista puun modifioinnin soveltavaa tutkimusta ja tuomalla yrityksille mahdollisuuden kehittää omia tuotteitaan ja prosessejaan.
 - haetaan yritysten tarpeista uudenlaisia puurakentamisen konsepteja, kuten esimerkiksi LVL-levytuotannon hyödyntämistä puurakentamisessa. (julkiset referenssikohteet, yhteistyö).

- edistetään ympäristö- ja ekotehokkuutta
 - etsitään uusia kaupallisia mahdollisuuksia ja kehitetään mm. bioenergiatoimijoiden vientiprojektiosaamista.
- vahvistetaan uusiutuvaa energiatuotantoa
 - edistetään energiapuun saatavuutta, metsänomistajien energiapuutietoutta ja metsäenergiaketjun kannattavuutta; tunnistamalla ja arvioimalla uusia potentiaalisia käyttökohteita ja arvioimalla niille teknologian käytettävyyttä,
 - edistetään hiilivapaiden energiamuotojen (aurinkoenergia, tuulivoima) kehittämistä ja käyttöä,
 - kehitetään uutta metsäbiomassan jalostusta ja markkinapotentiaalia,
 - edistetään hajautetun tuotannon energiaratkaisuja.

Metsävarojen hyödyntämiseksi ja maaseutuelinkeinojen kehittämiseksi

- parannetaan puuraaka-aineen markkinoille tuloa mm. kehittämällä metsien tilarakennetta, sähköisiä palveluita ja metsävarojen hyödyntämistä sekä edistämällä metsien sukupolvenvaihdoksia, yrittäjämäistä metsätaloutta sekä metsänomistajien taloudellista ajattelua.
- kehitetään tieinfrastruktuuria mm. selvittämällä puuterminaalitarpeet, koostamalla yksityisteistä ja niiden kunnosta avoin tietokanta sekä aktivoimalla tiekuntia.
- edistetään monipuolisia ja kestäviä metsien käsittelymenetelmiä mm. parantamalla toimijoiden osaamista erityisesti eri-ikä-rakenteisen metsätalouden sekä ranta- ja maisemametsien käsittelyn osalta.
- turvataan alan koulutus sekä työvoima- ja yrittäjäresurssien riittävyys sekä kehitetään toimijoiden osaamista mm. kustannustehokkaiden palvelukokonaisuuksien hallinnassa.
- kehitetään kasvullista lisäämistä laadukkaan taimimateriaalin tuottamiseksi eri käyttötarkoituksiin.
- edistetään metsästä saatavien raaka-aineiden (sienet, marjat, erikoiskeruuotteet kuten koriste- ja käsityömateriaalit, rohdokset, metsäteollisuuden sivuvirrat) monipuolista hyödyntämistä mm. selvittämällä keruuotteiden luomusertifiointi-mahdollisuudet.

Matkailu- ja palvelutulon kasvattamiseksi

- Koko Saimaan alueen kanssa nostetaan Saimaa kansainväliseksi matkailukohteeksi ja terävöitetään maakunnan monipuolisiin vesistöalueisiin perustuvaa matkailubrändiä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan Etelä-Savon matkailustrategian mukaisia kehittämishankkeita ja toimia.
- jatketaan ja syvennetään ylimaakunnallisesti (esim. luonto- ja järvimatkailu-yhteistyötä Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan ja Kymenlaakson suuntaan tuotetarjonnan ja markkinoinnin kehittämiseksi) ja maakunnallisesti pitkäjänteistä yhteistyötä Saimaan tuotetarjonnan ja markkinoinnin kehittämiseksi.
- panostetaan tuotteiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen sähköisten jakelukanavien kautta.
- kehitetään ja ylläpidetään vesistöjen saavutettavuutta ja matkailun toimintaympäristöä, mm. alueen kansallispuistoja (Kolovesi, Linnansaari) ja reitistöjä.
- lisätään vapaa-ajanasukkaiden ja matkailijoiden kalastusmahdollisuuksia ja lupien saatavuutta sekä lupa-alueiden markkinointia. Pää tavoitteeksi otetaan vesialueen omistusrakenteen ja osakaskuntien toiminnan kehittäminen osaksi vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden tarpeiden mukaiseksi.
- kehitetään matkailua asiakaslähtöisesti, ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla.
- tuetaan Etelä-Savon matkailun tutkimus- ja innovaatioympäristöä ja sen toiminnan elinkeinolähtöisyyttä.

3.2 Osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö

Maakuntaohjelman avaintoimenpiteet:

- tuetaan nuorten kouluttautumista, työelämään siirtymistä ja maakuntaan kiinnittymistä
- turvataan osaavan työvoiman saatavuus, vahvistetaan koulutus- ja osaamistarpeiden ennakkoinnin työelämälähtöisyyttä
- kaupallistetaan ja kansainvälistetään soveltavaa TKI-toimintaa

Toimintalinjan vuosina 2016 ja 2017 edistettävät keskeiset toimenpiteet:

Painopiste 1: OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUDEN TURVAAMINEN

Aluekehityksen ennakkoinnin vahvistamiseksi

- huolehditaan ajantasaisen ennakkointitiedon ja tutkimustiedon (mm. OECD) saatavuudesta ja sen saattamisesta päätöksenteon pohjaksi.
- pyritään yritysten käyttöön tarkoitetun syvemmän ennakkointitiedon tuottamiseen maakunnan valituilla osaamisen kärkialueilla.
- koulutustarpeen mitoituksen pohjaksi toteutettavan ennakkointiprosessin loppuunsaattaminen ja siihen liittyvä edunvalvonta. Painopisteenä erityisesti toisen asteen ammatillinen koulutus, jonka koulutustarjonta avoimna vuoden 2017 alusta.
- huomioidaan ennakkoidun rakennemuutoksen (ERM) hallinta, meneillään oleva rakennemuutos tulee nähdä mahdollisuutena ja vahvuutena. Ennakoidun rakennemuutoksen hallinnassa korostuvat alueen asiantuntemukseen perustuva ennakkointi ja varautuminen etukäteen näköpiirissä oleviin muutoksiin sekä älykkään erikoistumisen ja kokeilukulttuurin vahvistaminen ja pyrkimys aktiivisesti edistämään toivottavaa kehitystä.
- vahvistetaan alueen ennakkointitoimintaa ennakkoidun rakennemuutoksen (ERM) hallinnassa luomalla vuorovaikutukselle ja eri tahojen kohtaamisille paikkoja ja alustoja esim. yritysraadien perustaminen.

Ohjauspalveluiden uudistamiseksi

- edistetään nuorisotakuun toteutumista ja elinikäistä oppimista.
 - turvataan asiakaslähtöiset ohjauspalvelut eri elämänvaiheissa.
 - toteutetaan Ohjaamo-hankkeet kaupunkialueilla ja turvataan kynnyksettömät Ohjaamo-palvelut myös pienemmissä kunnissa. Ohjaamojen monialaisen yhteistyön avulla tuetaan nuoria itsenäiseen elämään, opintoihin ja työhön sekä aikuisia elämän siirtymävaiheissa.

Työmarkkinoiden vahvistamiseksi

- edistetään heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä
 - luodaan edellytyksiä ja kehitetään uudenlaisia ratkaisuja heikossa työmarkkina-asetmassa oleville kohdennettaviin palveluihin työllistymisen edistämiseksi yhdessä kuntien, paikallisen elinkeinotoimen ja työvoimaviranomaisten kanssa.
 - selkiytetään Kelan, TE-palvelujen ja kuntien roolia työllisyyden hoidossa.
 - turvataan riittävä kansallisen työllistämisrahoituksen taso seuraaville vuosille.
- tuetaan maahanmuuttajien kotouttamista sekä työllistymistä
 - tuetaan maahanmuuttajien asettautumista Etelä-Savoon sekä maahanmuuttajien matalan kynnyksen reittejä työelämään ja työllistymistä,
 - edistetään työvoiman liikkuvuuden lisäämistä tukemalla kansainväliseen rekrytointiin liittyviä toimintamalleja erityisesti EURES-palveluja kehittämällä.
- rakennemuutostilanteiden hoitamiseksi
 - hyödynnetään valtakunnallisessa ESR-hankkeessa kehitettäviä uusia toiminta- ja palvelumalleja rekrytoivan ja irtisanovan yrityksen välillä.

3.3 Uudistuva hyvinvointi

Maakuntaohjelman avaintoimenpiteet:

- tuetaan voimavaroja kokoavaa paikallista hyvinvointipolitiikkaa, sekä uusia palvelumalleja julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön pohjalta
- vahvistetaan ennaltaehkäiseviä palveluja sekä kansalaisten omaa toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi
- tuetaan uusia toimintamalleja työhyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapojen vahvistamiseksi

Toimintalinjan vuosina 2016 ja -2017 edistettävät keskeiset toimenpiteet:

Maakuntaohjelman toimeenpanossa hyödynnetään hyvinvointialan Kumppanuuspöytä- hankkeessa syntyneitä verkostoja ja foorumeja, joissa seurataan ja tuetaan maakunta-ohjelman toteutumista.

Sote -palvelurakenteiden uudistamista tuetaan syntyvän sote-ratkaisun puitteissa maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti erityisesti seuraaville toimille:

- palvelujen painopisteen siirtämistä matalan kynnyksen ja ennaltaehkäisevien palvelujen suuntaan
- yhteistyön tiivistymistä kansalaisjärjestöjen ja eri asukasryhmien kanssa
- terveyttä ja hyvinvointia edistävän toiminnan organisointia kunnissa, sekä maakunnallisen yhteistyön toteuttamisesta hallinto- ja sektorirajat ylittäen

Painopiste 1: PALVELUJEN LAATU JA VAIKUTTAUUS

Työvoiman ja palvelujen saatavuuden turvaamiseksi

- tuetaan hyvinvointialan työpaikkojen vetovoimaa.
- kehitetään uusia malleja palvelujen alueellisen saatavuuden turvaamiseksi.
- kehitetään kumppanuus- ja monituottajamalleja julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluyhteistyön pohjalta.

Palveluinnovaatioiden ja teknologioiden hyödyntämiseksi

- tuetaan alueen ongelmista ja haasteista lähtevää innovaatio- ja kehittämistoimintaa.
- kehitetään hyvinvointiteknologiaa ja sähköisiä palveluja.
- kehitetään terveysteknologiaa, jolla tuetaan terveellisiä elintapoja sekä ehkäistään sairauksien syntyä.

Hyvinvointialan yrittäjyyden ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi

- tuetaan kuntien palvelustrategioiden ja hankintamenettelyiden kehittämistä.
- tuetaan palvelusetelimallin käytön laajentamista sosiaali- ja terveyspalveluissa.
- kehitetään yrityspalvelujen ja muiden toimijoiden yhteistyötä.

Nuorten ja lapsiperheiden palvelujen kehittämiseksi

- luodaan toimintamalleja nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi.
- vahvistetaan alueen vetovoimaa ja viihtyisyyttä nuorten näkökulmasta.
- tuetaan nuorten sijoittumista omalle kotiseudulle valmistumisensa jälkeen.

Painopiste 2: ENNAKOIVA TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Hyvinvointialan kehittämisrakenteiden vahvistamiseksi

- turvataan riittävä hyvinvointialan osaaminen ja sen kytkeytyminen tutkimukseen, koulutukseen ja tiedon tuottamiseen.
- tuetaan maakunnallisen hyvinvointia ja terveyttä edistävä ohjausrakenteen syntymistä niin, että se kytkeytyy osaksi uuden sote-alueen toimintaa.
- tuetaan terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia kuntien päätöksenteossa.

Matalan kynnyksen palvelujen kehittämiseksi

- tuetaan Etelä-Savoon soveltuvan matalan kynnyksen palvelumallien kehittelyä.

Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edistämiseksi

- kehitetään työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistäviä toimintamalleja kiinnittäen erityisesti huomiota ikääntyvien työssä jaksamiseen.
- tuetaan Työelämä 2020 -alueverkoston toimintaa.

Kansalaistoiminnan ja osallisuuden vahvistamiseksi

- tuetaan järjestöjen roolin vahvistamista erityisesti sosiaalisten ongelmien ehkäisyssä ja väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävässä toiminnassa.
- tuetaan järjestöjen ja kuntien välisiä kumppanuussopimuksia.
- kehitetään sosiaalisia kohtaamispaikkoja ja tuetaan omaehtoisia kansalaistoiminnan muotoja.

Terveellisten elämäntapojen vahvistamiseksi

- tuetaan toimintamalleja, joilla liikunta kytketään osaksi ihmisten arkea mm. "Täydellinen liikuntakuukausi"- hankekokemusten pohjalta.
- vahvistetaan terveyttä edistäviä ruokailutottumuksia ja ravitsemuspalveluja.
- kehitellään työmenetelmiä sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi erityisesti miesten suurempi sairastavuus huomioiden.

3.4 Hyvä toimintaympäristö

Maakuntaohjelman avaintoimenpiteet:

- lisätään investointeja maakuntaan
- parannetaan entisestään maakunnan vesistöjen tilaa

Toimintalinjan vuosina 2016 ja 2017 edistettävät keskeiset toimenpiteet:

Painopiste 1: NÄKYVYYDEN JA VETOVOIMAN VAHVISTAMINEN

Maakunnan imagon vahvistamiseksi

- rakennetaan toimijoiden kesken maakunnan ja seutujen markkinointiin yhteistyömalli pohjautuen maakunnan vahvuuksiin.

Toimintaympäristön vetovoiman vahvistamiseksi

- edistetään pienten keskusten elinvoimaa
 - jatketaan maakuntaliittojen ja Elävät Kaupunkikeskustat ry (EKK) vuoden 2014 alussa käynnistämää kolmivuotista kampanjaa pienten keskusten kehittämiseksi. Pike-kampanja (2014–2016) edistää pikkukaupunkien ja kirkonkylien elinvoimaisuutta ja uusiutumista sekä yhteistyötä, verkostoitumista, tiedonkulkua ja kokemusten vaihtoa.
- jatketaan kaupunkikeskustojen ja palvelurakenteen kehittämistä.
- markkinoidaan ja konseptoidaan vuoden 2017 asuntomessut Mikkelissä.

Painopiste 2: SAAVUTETTAVUUDEN JA LIIKENNEJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

Maakunnan pääväylien ja ulkoisten yhteyksien kehittämiseksi

- valtatie 5 parantaminen välillä Mikkelä-Juva; parantamistyöt ovat käynnissä Mikkelin kohdalla, hanke valmistuu 2017. Varmistetaan edunvalvonnalla perusparannustöiden jatkuminen Mikkelä-Juva välittömästi Mikkelin kohdan valmistuttua.
- esitetään Savonlinnan seutua liikennejärjestelmän rakennemuutosalueeksi.
- edistetään Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistämistä. Venäjän puolella uutta tietä pitkin Pietariin on noin 200 km ja Venäjä on investoinut merkittävästi tieyhteyden Käkisalmi-Sortavalan kunnostukseen. Etelä-Savo pyrkii edunvalvonnalla edistämään Parikkalan rajanylityspaikan muodostamista pysyväksi kansainväliseksi rajanylityspaikaksi viimeistään 2017 alkaen.
- toteutetaan Savon radan nopeuden noston edellyttämät toimenpiteet.
- Saimaan syväväylän siirto Kyrönsalmesta Laitaatsalmeen käynnistyy syksyllä 2015. Valtion talousarviossa 2015 hankkeen toteuttamiseen on varattu 40 M€, rahoitus ei mahdollista Huutokoski-Savonlinna rautatien kääntösillan toteuttamista. Kääntösillan kustannusarvio on 12 milj. euroa. Varmistetaan edunvalvonnalla myös rautasillan toteuttaminen osana vuonna 2015 alkavaa parantamishanketta.
- Savonlinnan seudun saavutettavuuden turvaaminen joukkoliikenteellä ml. lentoliikenne.
- parannetaan sellaisia liikenne- ja logistiikka rakenteita, jotka osaltaan edistävät pk-yritysten kasvua.

Liikennejärjestelmien kehittämiseksi ja yhteensovittamiseksi maankäytön suunnittelun kanssa

- edistetään uusitun Itä-Suomen liikennestrategian toteuttamista sekä liikennejärjestelmän (ja toimintaympäristön) sopeuttamisen ja uusiutumisen kokonaisvaltaisempaa tarkastelua (erityisesti Savonlinnan seudulla).
- kehitetään vähähiilisiä liikennejärjestelmiä.
- kehitetään taajamien kevyen liikenteen yhteyksiä.
- priorisoidaan alemman tieverkon kunnossapitoa maito-, raakapuu- ja bioenergiakuljetusten kannalta merkittävälle tieverkolle.
- selvitetään alueen puuterminaalien tarve ja sijoituspaikat.
- selvitetään mahdollisuuksia muuttaa lossit silloiksi.

Tietoliikenneyhteyksien ja -palvelujen kehittämiseksi

- panostetaan taajamien ja maaseutuyritysten laajakaistayhteyksien nopeuttamiseen ja käyttövarmuuden turvaamiseen.

Painopiste 3: TONTTIPALVELUN TEHOSTAMINEN

Monipuolisen ja kysyntää vastaavan tonttitarjonnan edistämiseksi

- päivitetään kuntien maapoliittiset ohjelmat ja tehostetaan suunnittelua.
- toteutetaan asumisen uusia ekologisia konsepteja.
- edistetään maaseudun ja maaseutukeskusten uusiutumista tukevaa aluetutkimusta ja uusia toimintamalleja yhteistyössä mm. Kuntaliiton kanssa.
- ylläpidetään ja kehitetään maakuntakaavan ja kuntakeskusten yleiskaavoja.
- mitoitetaan selvitystarpeet kaavoitushankkeiden mukaan – kaavoitus vastaa asuminen- ja elinkeinoelämän kysyntään.
- kehitetään rakennusten energiataloutta ja korjausmenetelmiä.

Rakennetun ympäristön laadun parantamiseksi

- parannetaan rakennetun ympäristön laatua: homekorjaukset, viherympäristöjen kehittäminen, arvokkaiden rakennusten hoitotoimet ja rakennetun ympäristön uusiokäytön kehittäminen.
- saneerataan infrastruktuuriverkostoa (korjausvelka).

Painopiste 4: VESISTÖJEN JA LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ HYÖDYNTÄMINEN

Vetovoimaisten loma-asumisen ja matkailun ympäristöjen kehittämiseksi

- konseptoidaan ja pilotoidaan uudenlaisia, vähähiilisyttä edistäviä asunto- ja lomaa- asuntorakentamisen muotoja.
- parannetaan metsätalouden ja loma-asumisen sekä luontomatkailun välistä vuorovaikutusta mm. luomalla käytännölliset mallit maisemanvuokraukseen.

Taajamien vedenhankinnan ja pintavesien laadun turvaamiseksi

- toteutetaan Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2016–2021 suunniteltuja toimenpiteitä erityisesti keskeisimmillä painopistealueilla yhteistyössä alueiden asukkaiden ja toimijoiden kanssa.
- kehitetään vesienhoidon tiedonhankintaa ja toimenpiteitä hyödyntäen eri rahoituslähteitä ja hanketoimintaa.
- edistetään vesihuollon varmuutta ja laatua sekä energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä.
- parannetaan metsätalouden vesiensuojelun tasoa mm. luomalla paikkatietoanalyysijä turhien tai riskialttiiden ojitusten välttämiseksi, parantamalla toimijoiden osaamista sekä aktivoimalla maa- ja metsätalouden omaehtoista vesiensuojelua ja kunnostusta.

Luonnonvarojen kestäväksi hyödyntämiseksi

- panostetaan metsäenergian ja muun uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja saatavuuteen tähtääviin maankäytön ja liikenteen kehittämistoimenpiteisiin.
- kehitetään ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta kestävää käyttöä.
- maakuntakaavalla ohjataan turvetuotantoa vesistöjen kannalta kestävästi.
- edistetään Geopark -statuksen saamista Saimaalle yhdessä Etelä-Karjalan kanssa.
- sovitetaan yhteen saimaannorpan suojelu matkailurakentamisen ja kalastuksen kanssa.
- varmistetaan saimaannorpan suojelu yhdessä paikallisen väestön ja tahojen kanssa.

4. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistoiminta-alueiden neuvotteluesitykset 2016

1. LAAJAKAISTA-HANKKEEN TOTEUTUKSEN VARMISTAMINEN HARVAAN ASUTUILLA ALUEILLA

Valtakunnallinen Laajakaista kaikille -hanke

Laajakaistayhteyksien kehittäminen parantaa alueiden kehittämismahdollisuuksia ja on välttämättä erityisesti yritystoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi harvan asutuksen alueilla. Eri-tyisen tärkeää tämä on harvaan asutetussa Itä- ja Pohjois-Suomessa. Tietoliikenneyhteyksien rakentaminen on yhteiskunnan kannalta tuottava investointi, joka maksaa itsensä takaisin rakentamisaikaisina veroina ja maksuina sekä sähköisten palveluiden kautta tulevana kustannussäästöinä.

Laajakaistahankkeen tavoitteiden saavuttaminen on osoittautunut ennakoitua vaikeammaksi ja hitaammaksi. Keskeisimmät haasteet ovat tukirahojen loppuminen kesken, kireä aikataulu ja teleyritysten vähäinen kiinnostus investoida hankkeen tavoitteiden mukaisiin laajakaistaverkkoihin.

Koska hankkeet eivät kaikissa maakunnissa ole edenneet kaupallisten operaattoreiden toimesta, kunnat ja muut pienet toimijat ovat joutuneet ottamaan vastuuta rakentamisesta. Tämä on hidastanut rakentamisen käynnistymistä. Kuntien aktiivinen toiminta mm. omia verkkoyhtiöitä perustamalla on useilla alueilla ollut hyvä ja ainoa mahdollinen keino verkkojen rakentamiseen, mutta kuntien vastuiden lisääminen ei voi olla yleisratkaisu laajakaistahankkeen etenemiselle.

Laajakaistahankkeet Itä- ja Pohjois-Suomessa

Itä- ja Pohjois-Suomen laajakaistaohjelmien kokonaiskustannukset ovat vuonna 2009 tehtyjen ohjelmien mukaan 315 milj. euroa. Toukokuussa 2015 Itä- ja Pohjois-Suomen alueella oli hyväksytyjä laajakaistahankkeita 183,8 milj. euron edestä eli vasta noin 50 % aiemmin suunnitelluista hankkeista on toteutuksessa. Kaikki kunnat eivät hankkeen alussa lähteneet mukaan, mutta ovat nyt lähteneet tai ilmaisseet halukkuuden lähteä hankkeeseen.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitot esittävät Liikenne- ja viestintäministeriölle seuraavia ratkaisuja hankkeen edistämiseksi:

a) Rahoituksen ja jatkuvuuden turvaaminen

Valtion talousarviossa tulee turvata valtiontukirahoitus kaikille toteutuville hankkeille. Näin kunnilla ja rakentavalla operaattorilla on varmuus jatkaa hankkeiden suunnittelua. Hankkeelle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi ja koko Suomeen kattavan tehokkaan tietoliikenneverkon aikaansaamiseksi on päätettävä laajakaistahankkeen jatkamisesta vähintään vuoden 2020 loppuun saakka Eurooppa 2020 -ohjelman ja digitaaliagendan tavoitteiden sekä Suomen hallitusohjelman digitalisaation tavoitteiden saavuttamiseksi.

b) Erilliskorjaus erityisen haasteellisille alueille

Itä- ja Pohjois-Suomessa on kokonaisia kuntia tai kuntien osia, joissa ei ole toteutunut rakentamishankkeita lainkaan nykyisellä tukimallilla. Näillä erityisen haasteellisilla alueilla pitkät välimatkat ja harva asutus eivät mahdollista kaupallisesti kannattavaa rakentamista tuen nykyehdoilla. Näille erityisen haasteellisille alueille on valmisteltava erilliskorjaus valtion ja kuntien yhteistyönä laajakaistayhteyksien rakentamiseksi. Hankkeen jatkovaihetta ja verkon rakentamisen vauhdittamista varten tulisi kuntien maksuosuudet tarkistaa kuntien muuttuneen taloustilanteen vuoksi. Asukastiheys tulisi huomioida maksuosuuden määrittelyssä vain taajamien ulkopuolelle jäävän väestön osalta.

c) Taajama-alueiden laajakaistapalveluiden varmistaminen

Koska laajakaistaverkkojen markkinaehtoinen rakentaminen on ollut ennakoitua hitaampaa, tulee käynnistää erityistoimenpiteitä kuntien kehityksen kannalta keskeisten alueiden ja taajamien laajakaistaverkkojen edistämiseksi.

d) Kaiken markkinapotentiaalin hyödyntäminen

Haja-asutusalueiden laajakaistapalveluiden suurin haaste on vähäinen asiakasmäärä ja siksi kaiken asiakaspotentiaalin hyödyntäminen on keskeistä. Tukipolitiikassa tulee poistaa tarpeeton jaottelu vakituisiin ja vapaa-ajan asukkaisiin. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitot esittävät vapaa-ajan asutuksen sisällyttämistä 100 Mbit/s laajakaistahankkeeseen sekä asiakkaan omavastuumatkan tarkistamista koskemaan vain talokaapelia. Alueiden tukelvuuttomuutta arvioitaessa tulee huomioida vain ne liityntäpisteet, joista jo tarjotaan asiakkaan käyttöpaikkaan saakka edistysellisiä viestintäpalveluita kohtuulliseen hintaan.

Toteuttamisvalmius ja – suunnitelma sekä kustannusarvio

Kilpailutettuja hankkeita on odottamassa kuntien ja viestintäviraston rahoituspäätöksiä. Kuntayhtiö- ja osuuskuntaselvityksiä valmistellaan eri maakunnissa ja niiden valmistuttua avataan uusia laajakaistahakujia. Laajakaistahankkeen uusien hankkeiden tukirahoituksen tarve on vuoteen 2020 mennessä karkeasti arvioituna 109 milj. euroa Itä- ja Pohjois-Suomessa. Arviota voi nostaa erityisen haasteellisten alueiden erillisratkaisut sekä tarpeelliset tarkistukset asiakkaan omavastuumatkaan tai loma-asuntojen laajakaistayhteyksien tukikelpoisuuteen.

2. *ELINKEINOELÄMÄN KANNALTA TÄRKEIDEN KANTA-, SEUTU- JA YHDYSTEIDEN SEKÄ YKSITYISTEIDEN PARANTAMINEN JA YLLÄPITO*

Vähäliikenteiset maantiet ja yksityistiet ovat välttämättömiä Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämälle ja koko Suomelle ennen kaikkea luonnonvaratalouden menestymisen edellytyksenä. Itä- ja Pohjois-Suomessa alemmalla tieverkolla on poikkeuksellisen merkittävä rooli, sillä siellä kulkee merkittävä osa metsä- ja maatalouden raskaista kuljetuksista. Raskaat kuljetukset ovat pääosin maidon-, karjan-, turpeen-, puun- ja maa-ainesten kuljetuksia ja siten erittäin tärkeitä elinkeinoelämälle. Tieverkolla on entistä raskaampia kuljetuksia massojen noston myötä ja 76 tn rekat kuormittavat tiestöä yhä enemmän.

Hallitusohjelman mukaan hallitus käynnistää ohjelman liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi ja käyttää siihen noin 600 M€. Yksityistieverkoston rahoitukseen tarvittaisiin valtakunnallisesti 15 M€ vuodessa, jotta tienpidon edellytykset täyttyvät. Tienpidon ylläpitotoimenpiteet tulee kohdistaa joustavasti kunkin maakunnan omat erityispiirteet huomioiden sekä ennakoiden alueiden kasvu- ja kehitysnäkymät. Itä- ja Pohjois-Suomessa alemman tieverkon vähäliikenteisiä teitä (KVL <200 ajoneuvoa/vrk) on 43-61 % maanteistä ja erittäin vähäliikenteisiä (KVL <50) 7-25 %.

Kasvavien puunkuljetusten osalta tarvitaan myös toimiva terminaaliverkosto, joka mahdollistaisi sekä puun välivarastoinnin että tarvittaessa myös energiapuun haketuksen samoilla alueilla. Alueen metsät toimivat raaka-aineen lähteenä sekä oman alueen että koko Suomen metsä- ja bioenergiateollisuudelle. Myös Itä- ja Pohjois-Suomen kasvava kaivostoiminta sekä alueille jo tehdyt sekä suunnitellut investoinnit vaativat tiestön parantamista.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat esittävät Liikenne- ja viestintäministeriölle, että valtion vuoden 2016 talousarviossa varataan riittävät resurssit elinkeinoelämän kannalta tärkeiden kanta-, seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden parantamiseen ja ylläpitoon Itä- ja Pohjois-Suomessa.

3. MAAKUNNAN KEHITTÄMISRAHASTA UUSIMUOTOINEN ALUEIDEN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN, KANSAINVÄLISTYMISEN JA UUDISTUMISEN VAUHDITTAJA

Viime vaalikaudella lopetetun maakunnan kehittämISRahan tilalle tulisi rakentaa nopea ja ketterä rahoitusväline kilpailukykyä vahvistavaan aluelähtöiseen kehittämistoimintaan. Rahoitusvälineen avulla on mahdollista saada liikkeelle mittaluokaltaan huomattavia kehitysprosesseja ja täydentää käytössä olevien kehittämISRahoitusten katvealueita. Rahoituksen tulee olla sisälöltään ja käyttökohteiltaan ohjelmiin sitomatonta, mahdollistavaa ja ketterää, jolloin hankkeita voidaan käynnistää niihin toimiin, joihin mm. rakennerahastot eivät sovellu. Rahoitus tuo lisää voimaa ketteryydellään sekä laajalla soveltamisalueellaan.

Maakunnan kehittämISRahan tyyppinen rahoitusväline on tärkeä alueiden uudistumisessa, erikoistumisessa omiin vahvuuksiin, kansainvälistymisessä ja kasvua edistävissä kokeiluissa. Rahoitusvälinettä tarvitaan myös rakennemuutosten ennakoivaan haltuunottoon. Koska kunnat ovat entistä vahvemmin alueensa elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjiä, niiden elinvoimaisuuden ja kehittämiskapasiteetin vahvistamiseen tarvitaan joustavaa rahoitusvälinettä. Lisäksi älykkään erikoistumisen toimeenpano ja uudet avaukset edellyttävät nopeasti käyttöön otettavaa siemenrahoitusta. Innovaatioiden edistäminen ja alueiden älykäs erikoistuminen omiin vahvuuksiinsa ovat keskeisimpiä painopistealueita 2014–2020 aluepolitiikassa. Maakunnittain laadittujen älykkään erikoistumisen strategioiden avulla tunnistetaan vahvoja erikoistumisaloja ja nousevia potentiaalisia erikoistumisaloja sekä suunnataan toimenpiteitä, tavoitteena alueen väestön ja elinkeinoelämän menestyksen edistäminen.

Erikoistumisalojen valinnan perusteet:

- Älykkään erikoistumisen perustana on kansainvälisen tason osaaminen
- Maakuntien erikoistumisaloilla on vahvat ja monipuoliset toimijaryhmät
- Erikoistumisaloilla on potentiaali menestyä kansainvälisesti

Seuraavat painopistealueet ovat Itä- ja Pohjois-Suomen ja koko maan tulevan kehityksen kannalta keskeisiä:

Biotalous

- Luonnonvarojen hyödyntäminen ja niihin liittyvän osaamisen, innovaatio- ja kehittämis-toiminnan sekä koulutuksen lisääminen
- Puuraaka-aineiden uudet tuotteet ja bioenergia
- Ympäristökysymysten ja kestäväen kehityksen edistäminen kaikessa toiminnassa
- Hajautettujen ratkaisujen kehittäminen energia- ja palvelutuotannossa

Digitaalisuus

Arktisen osaamisen kokonaisvaltainen kehittäminen ja mahdollisuuksien hyödyntäminen

Matkailun toimintaedellytysten kehittäminen ja erityisesti kestäväen matkailun edistäminen

Venäjän tuoman potentiaalin hyödyntäminen

Maailmanluokan osaamisen kehittäminen valituilla toimialoilla

Älykkään erikoistumisen strategioissa on tavoitteena tunnistaa alueiden erikoistumisalojen asema kansainvälisissä arvoketjuissa. Vahvojen osaamiskeskittymien uudistumista tuetaan valituilla erikoistumisaloilla, mutta tämän lisäksi etsitään nousevia, kehittyviä aloja ja haetaan paikallisia, omaleimaisia ratkaisuja. Älykkään erikoistumisen valinnoissa painottuvat kärkiosaamisalojen ohella mm. innovaatioalustat, demonstraatiot ja kokeilut sekä entistä keskeisemmin kansainvälinen yhteistyö avainpartnerialueiden kanssa. Tavoitteena on kehittää alueen erikoisosaamisalueiden kansainvälistä kilpailukykyä ja tukea alueita löytämään potentiaalinsa ja paikansa kansainvälisissä arvoketjuissa.

Älykkään erikoistumisen strategiat maakunnissa on laadittu maakuntaohjelmien laadinnan yhteydessä. Maakuntaohjelma hahmottaa niitä konkreettisia toimia, joilla maakunnan kilpailukykyä, elinvoimaa ja älykkään erikoistumisen valintoja viedään tehokkaasti eteenpäin. Ohjelma nimeää erikoistumisklusterit ja niiden kehittämistä tukevat kehittämiskokonaisuudet. Koska maakuntaohjelma on jatkuva prosessi, sen kautta voidaan uudistaa maakunnan valintoja määrajoin ja näin turvata älykkään erikoistumisen dynaamisuus.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat esittävät Työ- ja elinkeinoministeriölle, että valtion vuoden 2016 talousarviossa varataan 20 milj. € maakunnan kehittämistä alueiden älykkään erikoistumisen vauhdittamiseen, erityisesti ennakoivan rakennemuutoksen, kansainvälistymisen ja uusien avauksien rahoitukseen.

4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN HALLINNON RESURSSIEN UUDELLEENTARKASTELU

Rakennerahasto-ohjelman merkitys Itä- ja Pohjois-Suomen uuden kasvun tukemisessa on keskeinen. Alueiden vahvuuksiin ja kilpailukykytekijöihin perustuvan rakennerahastotoiminnan tulee hallinnon osalta toteutua laadukkaana, asiantuntevana palveluna, joka on asiakkaiden helpposti saatavissa. Palvelujen saavutettavuus korostuu erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, jossa etäisyydet ovat pitkät.

Itä- ja Pohjois-Suomen alueille suunnattava osuus teknisestä tuesta on pudonnut edelliseltä ohjelmakaudelta 77 prosenttia, kun ohjelmärahoitus on pudonnut 16,5 prosenttia. Tämä epäsuhta vaikeuttaa huomattavasti välittävän viranomaisen toimintaa ja asettaa Itä- ja Pohjois-Suomen tuensaajat eriarvoiseen asemaan Etelä- ja Länsi-Suomen tuensaajien kanssa.

Ohjelman ensimmäisen toteutusvuoden kokemusten perusteella hallinnon resurssien supistamisesta aiheutuvat haitat ovat selkeästi nähtävissä. Hyvän hallinnon näkökulmasta kriittisimpiä heikennyksiä on asiakaspalvelutason laskeminen kattamaan vain välttämättömät neuvonta- ja ohjauspalvelut. Ohjelman rahoitus- ja maksatushakemusten käsittelyajat pidentyvät merkittävästi, mikä aiheuttaa hakijoille ja tuensaajille taloudellisia riskejä ja epävarmuutta. Ohjelmatyön tuloksellisuus huononee, kun seuranta- ja ohjaustyötä pystytään toteuttamaan hankkeiden toteutusaikana hyvin rajatusti.

Rakennerahasto-ohjelman toteutuksessa tulisi entistä vahvemmin huomioida yhteistyö ja synergiat EU:n erillisrahoitukseen, mikä vaatisi panostuksia ja resurssia entistä aktiivisempaan vuorovaikutukseen. Hallinnon toimivuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta teknisen tuen merkittävä pieneneminen heikentää rahoittajaviranomaisten välistä yhteistyötä ja siten hyvien käytäntöjen siirtämistä. Tilanne vaikeuttaa myös maakunnan yhteistyöryhmän sitouttamista ja strategista osallistamista aluekehitystyöhön. Riskienhallinnan näkökulmasta edellä luetellut asiat voivat johtaa tilanteeseen, jossa Suomen rakennerahasto-ohjelman tulostavoitteet ja maksusuoritukset eivät toteudu asetetuissa tavoiteaikatauluissa.

Vähentyneet resurssit johtavat siihen, että rakennerahasto-ohjelman toteuttamisen kustannuksia siirtyy yhä enemmän kunnille. Tämä on vastoin hallitusohjelman tavoitetta vähentää kunnille siirrettäviä velvollisuuksia.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnan liitot esittävät Työ- ja elinkeinoministeriölle, että alueille suunnattavan teknisen tuen määrä nostetaan myös Itä- ja Pohjois-Suomessa sellaiselle rahoituksen volyyymiin suhteutetulle tasolle, joka mahdollistaa välittävien viranomaisten tehtävien laadukkaan hoitamisen.

5. Etelä-Savon maakuntaliiton esitykset kokeiluhankkeiksi 4.9.2015

Etelä-Savon maakuntaliitto on kiinnostunut ministeri Vehviläisen kirjeen 2.7.2015 mukaisesti edistämään kokeilukulttuuria osallistamalla kokeiluhankkeiden valmisteluun ja toteuttamiseen. Etelä-Savo on myös valmis ns. vapaakuntakokeiluun joko maakuntana tai yksittäisten kuntien osalta sellaisissa kokeilutoimissa, joissa se nähdään tarpeelliseksi.

Kiitämme mahdollisuudesta toimittaa esityksiä kokeiluhankkeiksi ja toivomme, että seuraavat esityksemme otetaan huomioon asian jatkovalmistelussa:

1. PERUSTULOKOKEILU:

Etelä-Savo tarjoutuu hallitusohjelman mukaisen perustulokokeilun testialustaksi. Esitämme, että kokeilussa määritellään yhdessä vastuuministeriöiden ja sosiaaliturvan toimijoiden kanssa perustulo-käsitteen sisältö, kokeilun tavoitteet ja sen kohdistuminen.

Perustulo korvaisi ja yhdistelisi olemassa olevia etuuksia (kunnan, Kelan, valtion) ja nostaisi nykyjärjestelmien väliinputoajat tuen piiriin. Menettely vähentäisi sosiaaliturvan byrokratiaa ja selkeyttäisi kansalaisen sosiaaliturvaa. Perustulo kannustaisi ottamaan vastaan myös lyhytkestoisia ja/tai pienipalkkaisia töitä mahdollistaen kansalaisille aktiivisemmän roolin oman toimeentulonsa edistämässä ilman pelkoa etuuksien menettämisestä.

Kokeilussa voitaisiin testata perustulon toimivuutta palkan, negatiivisen tuloveron ja/tai näiden yhdistelmän muodossa.

Kokeilu voidaan toteuttaa kompaktina yhden kaupungin kattavana Mikkeliissä. Mikkelin kaupunki edustaa melko tarkalleen yhden prosentin osuutta Suomen väestöstä ja on ominaisuuksiltaan koko maata hyvin edustava otos. Mikkeliissä on kuntaliitosten myötä urbaania ja maaseutuväestöä, koulutus- ja elinkeinorakenteeltaan väestö on lähellä koko maan lukuja, ikärakenteeltaan hiukan maan keskiarvon yläpuolella ja työllisyyden, huoltosuhteen ja tulotason suhteen hiukan maan keskitasoa heikompi.

Toisaalta kokeilualueena voisi toimia koko Etelä-Savon maakunta, joka monilta tilastollisilta ominaisuuksiltaan edustaa keskimääräistä enemmän sitä väestöosaa, jota perustulokokeilu konkreettisimmin koskisi: keskivertosuomalaista iäkkäämpi, sairaampi, pienituloisempi, joskin myös tutkitusti onnellisempi.

Kokeilun vaikutuksia yksilöön ja perheeseen sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden toimintaan, yhteistyöhön ja kustannuksiin voidaan peilata koko väestön tasolle. Mikkelin yliopistokeskuksen Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopisto sekä Mikkelin ammattikorkeakoulu tarjoavat kokeilulle tieteellisen ja soveltavan tutkimuksen ja kehittämistyön kautta mm. talouden, hyvinvoinnin, yhteiskuntatieteiden ja nuorisotutkimuksen asiantuntemusta.

2. KESÄLOMAKAUDEN SIIRTO

Etelä-Savossa matkailun ja vapaa-ajan asutuksen taloudellinen merkitys on huomattava. Maakunnassa, jossa merkittävät maailmanluokan kulttuuritapahtumat – mm. Savonlinnan Oopperajuhlat, Sulkavan soudut, St Michel Ravit – ajoittuvat kesään, jossa on lähes 50 000 vapaa-ajan asuntoa ja jonka pinta-alasta neljännes on ainutlaatuisen kauniita sisävesistöjä, matkailu keskittyy kesäkuukausiin.

Kausiluonteinen kesämatkailu tarjoaa koululaisille ja opiskelijoille kesätyö- ja harjoittelupaikkoja ja lisätuloja majoitus- ja ravitsemusliikkeissä sekä kaupan palveluissa ja monipuolistuvissa muissa matkailupalveluissa. Koulujen lomakauden päättyminen kuitenkin katkaisee matkailusesongin juuri siinä vaiheessa, kun matkailijat muualta Euroopasta saapuvat nauttimaan Suomen järviluonnosta ja kulttuuriannista. Myös vapaa-ajan asukkaat viihtyvät kakkosasunnilaan parhaan marjastus- ja sienestysesongin alkaessa.

Etelä-Savo tarjoutuu kokeilualueeksi koulujen lomakauden siirtämiseksi siten, että kevätlukukausi jatkuisi lähelle juhannusta ja syyslukukausi alkaisi syyskuun alussa. Kokeilu koskisi perusopetusta ja toisen asteen opetusta.

Kesän matkailusesongin pidentäminen on välttämätön ja vaikuttava tekijä matkailun ja palvelujen liikevaihdon nopealle kasvattamiselle. Matkailupalveluille on elokuussa kysyntää, jota markkinointitoimilla vielä voidaan lisätä. Koulujen lomakauden siirto mahdollistaisikin käsityksemme mukaan vilkkaimmilla kesämatkailualueilla hallituksen tavoitteleman työllisyyden ja talouskasvun matkailu- ja palveluelinkeinoissa. Ulkomaisen matkailun osalta kyse on lisäksi vientitulon lisäämisestä. Lomakauden siirto ei sinänsä aiheuta lisäkustannuksia, sillä se ei vaikuta kouluvuoden pituuteen.

3. NOPEAT LAAJAKAISTAYHTEYDET JOUHEVAMMIN

Vuonna 2008 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen, että Suomessa tulisi olla kysynnän mukaisesti valtakunnallisesti saatavilla 100 Mbit/s internet-yhteydet enintään kahden kilometrin päässä vakinaisista asuinpaikoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden toimipaikoista. Tuolloin uskottiin, että kyseiset yhteydet leviävät markkinaehtoisesti taajamiin. Kaikkein harvimpaan asuttujen alueiden yhteyksien parantamiseksi käynnistettiin Laajakaista kaikille 2015 –hanke. Myös Etelä-Savossa on edistetty laajakaistayhteyksien kehittämistä valtakunnallisten linjausten mukaisesti, mutta valitettavasti tavoitteet laajakaistan edistämiseksi eivät ole toteutuneet toivotusti. Etelä-Savossa laajakaista yhteyksien kehittäminen on edennyt maakunnan neljästätoista kunnasta vain Hirvensalmella, Mäntyharjussa, Kangasniemellä, Pertunmaalla ja Puumalassa. Suurimmassa osassa edellä mainituista kunnista laajakaistayhteydet on toteutettu vain osaan kunnasta.

Vuonna 2008 tehdyn Valtioneuvoston periaatepäätöksen keskeisenä lähtökohtana oli arvio, että vuoteen 2015 mennessä teleyritysten markkinaehtoisesti rakentamalla valokuitu- ja kaapeliverkoilla saavutetaan noin 95 % väestöpeitto ja väestöpeiton korottamiseen tästä 99 %:iin edellyttää julkista tukea. Tämän ennusteen pohjalta Viestintävirasto määritteli Laajakaista kaikille -hankkeiden tukikelvottomat alueet. Nyt on käynyt selväksi, että ennuste valokuitu- ja kaapeliverkkojen markkinaehtoisesta rakentamisesta oli liian optimistinen ja Viestintäviraston tukikelvottomaksi luokitellut alueet ovat jäämässä ilman laajakaistapalveluita. Tarvitaan merkittäviä toimenpiteitä haja-asutusalueiden lisäksi myös kuntakeskusten, kylien ja vastaavien alueiden laajakaistapalveluiden kehittämiseen. Lisäksi tarvitaan rahoitusperiaatteiden, julkisesti tuettavien alueiden rajausten tarkistamista sekä myös lupakäytäntöjen uudistamista.

Etelä-Savo maakuntana on valmis osallistumaan kokeiluun laajakaistan edistämiseksi, jossa sovelletaan uudistettuja rahoitusperiaatteita sekä joustavoitetaan lupamenettelyjä edellyttäen, että julkiseen tukeen oikeutettuja alueita tarkastellaan uudelleen.

4. DIGITAALISUUS

Sähköinen arkistointi ja aineistojen käytettävyys

Valtion eri virastoissa odottaa arkistolaitokselle siirtoa noin 175 hyllykilometriä pysyvästi säilytettävää aineistoa. Kuntien pysyvästi säilytettävät paperiarkistot ovat hajallaan ja niiden käytettävyys on heikko.

Mikkelissä on määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti kehitetty sähköiseen arkistointiin liittyvää osaamista yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Digitalmikkeli-klusteri on erikoistunut erityisesti sähköisen asioinnin palvelu- ja kehitystyöhön. Kaupungissa toimivat yritykset ja yhteisöt (mm. Arkistolaitos, Kansalliskirjasto, Suomen elinkeinoelämän keskusarkisto, Mikkelin ammattikorkeakoulu) muodostavat hyvän osaamiskokonaisuuden. Mikkelin kaupunki on kaavoittanut Memory Park-alueen (n. 50 ha) tieto- ja kulttuuriperinnön osaamiskeskuksen käyttöön.

Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että laaditaan suunnitelma ja aikataulusuunnitelma valtion hallinnon sähköiseen arkistointiin siirtymiseksi vuoden 2015 aikana ja toteutetaan se hallituskauden kuluessa. Vastuutahot VM (JulkiCT) ja OKM (Arkistolaitos). Mikkelin uuden keskusarkiston yhteyteen tai lähelle perustetaan paperiaineistojen digitointi- ja käsittelykeskus, jonka tehtävänä on digitoida valtion virastojen paperiset aineistot ja mahdollistaa näin niiden käytettävyys tietoverkoissa. Vastaavasti perustetaan kuntien pysyvää arkistointia palveleva yhteinen arkistopalvelukeskus. Digitalmikkeli-klusteri tarjoaa hyvän osaamispohjan tällaiselle toiminnalle, jota alueella on jo testattu (mm. sota-arkiston aineistojen digitointi).

Em. esitys sisältyy myös maakunnan ja Mikkelin kaupungin kärkihanke-esityksiin. Kokeiluhankkeenä esitys edustaakin enemmän uuden toimintatavan käyttöön saattamista arkistolainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

Suunnitelmallinen eteneminen mahdollistaa sähköiseen arkistointiin siirtymisen kustannustehokkaasti. Aineistojen käytettävyys paranee olennaisesti mahdollistaen digitaalisen liiketoiminnan merkittävän kasvun, johon puolestaan liittyy monenlaisia kokeilutarpeita.

Digitaalisten palvelujen edistäminen

Mikkeli on esimerkillisesti siirtänyt kaupungin toimintoja sähköiseen ympäristöön. Järjestelmällistä kehitystyötä on vauhdittanut kaupungin strategiaan sisältyvä Lupaus 2016 -ohjelma, jonka tavoitteena on kehittää Mikkelistä Suomen ensimmäinen digitaalinen kaupunki vuoteen 2016 mennessä. Kaupunki on avoimessa ja vuorovaikutteisessa prosessissa kehittänyt ja ottanut käyttöön digitaalisia palveluja niin soite-sektorilla, lupahallinnossa, varhaiskasvatuksessa kuin hallinnossa ja päätöksenteossa.

Esitämme hallituksen kokeilutoimenpiteisiin sisällytettäväksi digitaalisten palvelujen ja sähköisen asioinnin kokeilujen jatkamista Mikkelissä ja kokeilutoimien hyvien käytäntöjen levittämistä muualle maahan. Uusien digitaalisten toimintatapojen taloudelliset, aikaa säästävät ja muut hyödyt kompensoivat nopeasti kokeilutoimien kehittämisen ja levittämisen kustannukset.

5. KIERTOTALOUS

Etelä-Savo esittää Mikkelin EcoSairilaa ja Savonlinnan kuitu- ja elinkaariosaamisen keskittämää kiertotalouden kokeilualustoiksi, joilla yhdistyvät julkisen ja yksityisen sektorin intressit ja alan korkeatasoinen osaaminen.

Etelä-Savossa on pitkäjänteisesti kehitetty clean tech -osaamista, Savonlinnassa erityisesti kuitu-, energia- ja elinkaariosaamiseen ja Mikkelissä puhtaan veden teknologioihin, uusiutuvaan energiaan ja ympäristöturvallisuuteen liittyen.

EcoSairila

Mikkelin Metsä-Sairilan alueelle luodaan kansallisesti ainutlaatuinen ympäristöliiketoiminnan keskus ja kehitysympäristö, EcoSairila. Alueella toimii jo Metsäsairila Oy:n jätekeskus, jonka yhteyteen rakennetaan uusi jätevedenpuhdistamo. Alueelle on myös suunnitteilla biokaasulaitos.

EcoSairilan kehittäminen perustuu ns. teolliseen symbioosiin, useamman yrityksen kokonaisuuteen, jossa yritykset tuottavat toisilleen lisäarvoa hyödyntämällä tehokkaasti raaka-aineita, teknologiaa, palveluja ja energiaa. Toisen jäte tai tuotannon sivuvirta voi tarjota toiselle raaka-ainetta ja muuttua näin kustannuserästä arvokkaaksi tuotannontekijäksi.

Kaupunkikonsernin jäte- ja energia-alan toimijoiden, yksityisten yritysten ja alan huippuosamista tarjoavien Lappeenrannan teknillisen yliopiston Mikkelissä sijaitsevan LUT Savon (puhtaan veden teknologiat, ml. kaivosvesien puhdistus, uusiutuva energia) ja Mikkelin monialaisen ammattikorkeakoulun osaamista yhdistävä konsepti luo erinomaiset mahdollisuudet kiertotalouden kokeiluihin alueella ja laajemmin Suomessa. EcoSairila toteuttaa osaltaan myös hallituksen kärkihankkeita (Biotalous/kiertotalous)

Kuitulaboratorio

Savonlinnan kuitulaboratorion sekä kaupungissa toimivan vahvan metsäklusterin yritysyryppään ympärille on kehittynyt merkittävä prosessiteollisuuden elinkaariajatteluun perustuva osaamiskeskittymä. Mm. vettä ja energiaa säästäviin sekoitustekniikoihin perustuva erikoisosaaminen on tänä kesänä tuonut Savonlinnaan merkittäviä laitetilauksia (Andritzin tytäryhtiö Savonlinna Works Oy on Äänekosken sellutehtaan päälaitetoimittaja, ja se sai elokuussa vielä suuremman laitetilauksen brasilialaistehtaalta. Äänekosken pesurilaitteistot toimittaa savonlinalainen Aquaflow Oy.) Savonlinnassa ja Mikkelissä on kehitetty myös hiilidioksidin talteenottoon liittyviä menetelmiä ja teknologiaa. Savonlinnan Kuitulaboratorio ja metsäklusteri toteuttaa osaltaan myös hallituksen kärkihankkeita (Biotalous/metsä).

6. VAPAA-AJAN ASUMISEN JOUSTAVOITTAMINEN

Vapaa-ajan asutus on erottamaton osa suomalaista kulttuuria ja elämäntapaa, vapaa-aikaa, liikkuvuutta ja maaseutua. Mökkimaakunta Etelä-Savossa, Saimaan maakunnassa, vapaa-ajan asutus on myös merkittävä osa (mökki)matkailua, aluetaloutta ja uusiutumispotentiaalia. Matkailutulo noin 250 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus noin 2000 htv (Etelä-Savon matkailun tulo- ja työllisyys selvitys 2013).

Etelä-Savossa on väestöön suhteutettuna eniten vapaa-ajanasuntoja Suomessa. Maakunnassa sijaitsevasta reilusta 48 850 vapaa-ajanasunnosta maakunnan ulkopuolella asuvien omistuksessa on 52 %. Etenkin Hirvensalmella, Mäntyharjussa, Pertunmaalla ja Sulkavalla vapaa-ajan asukkaiden merkitys on erittäin suuri, koska niissä vapaa-ajan asukkaiden määrä on suurempi kuin vakituisen väestön osuus. Maakunnassa perinteisen rantarakentamisen (vapaa-ajanasuntojen) määrä on 2000-luvulla kasvanut 300-500 rakennuspaikalla vuodessa (0.5-1%). Sen lisäksi väestökehityksen ja kaupungistumiskehityksen seurauksena osa nykyisestä rakennuskannasta on jäänyt tyhjilleen ja siirtynyt vapaa-ajan käyttöön. Tämä on merkittävä lisä vapaa-ajan asuntojen määrän kokonaiskehityksessä.

Etelä-Savo Saimaan maakunta haluaa panostaa kokonaisvaltaisesti vapaa-ajan asutuksen ja mökkimatkailun kehittämiseen ja potentiaalin hyödyntämiseen: Mm. parantamalla käyttöastetta ja monipuolistamalla tarjontaa (ranta-, matkailukeskus-, taajama asuminen) sekä edistämällä olemassa olevan asunto- ja rakennuskannan energia(eko)tehokkuutta ja uusien innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja käyttöönottoa (esim. digitaalisuus ja mobiili palvelut).

Myös valtaosassa kunnista vapaa-ajan asutus on osa kunnan kehittämisstrategiaa. Kunnat näkevät vapaa-ajan asumisella olevan yleisesti ottaen myönteisiä vaikutuksia kuntataloudelle. Kunnissa myös tiedostetaan erityisesti rantarakentamisesta aiheutuvat vapaa-ajan asumisen ympäristöhaitat, joita pyritään hillitsemään hallinnon keinoin.

Osana tähän kehitystyöhön liittyy myös vapaa-ajan asuntojen muuttaminen pysyvään asumiseen. Etelä-Savossa viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 250 vapaa-ajan asuntoa (noin 0.5 %) on muutettu pysyväksi asunnoksi. Kunnat ovat pääsääntöisesti puoltaneet vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituiseen asumiseen, mikä kuvastaa hyvin kuntien halukkuutta saada uusia asukkaita kuntiinsa. Asumiseen ja tähän muutosprosessiin liittyy kuitenkin tarpeetonta ja päällekkäistä byrokratiaa, mikä on osaltaan vaikeuttanut ja hillinnyt muutoksia. Tämän prosessin selkeyttäminen ja keventäminen kaikilta osin mm. vastuun laajentamisella kuntatasolle on kannatettavaa, ja Etelä-Savo maamme mökkirikkipana maakuntana on tätä valmis kokeilemaan.

Yhteyshenkilöinä Etelä-Savon maakuntaliitossa toimivat Riitta Koskinen, aluekehitysjohtaja, p. 040 5405903, ja Mervi Simoska, hallinto- ja kehittämisjohtaja, p. 044 7700491, sähköposti etunimi.sukunimi@esavo.fi

ETELÄ-SAVON
MAAKUNTALIITTO

ISBN 978-952-5932-24-9

ISSN 1455-2930